

роботі диктує нові вимоги до навчання майбутніх медичних сестер. Виховання здорового, гармонійно розвинутого покоління неможливе без санітарно-гігієнічного виховання та профілактичної роботи яке проводиться медпрацівником у школі. Матеріали статті не вичерпують всього обсягу питань, тому в подальших дослідженнях ми будемо продовжувати вивчати цю проблему.

Література

1. Даниленко Г.М. Гігієнічні основи системної оптимізації формування здоров'я дітей в умовах загальноосвітнього навчального закладу. Дис. д-ра мед. наук: 14.02.01 / Держ. установа "Інститут гігієни та мед. екології ім. О.М. Марзєєва АМН України". – К., 2007. – 319 с.
2. Москалець Г.М., Якуторич Н.В., Смірнова Т.М., Аксенов В.І. Складові моніторингу функціонування системи охорони здоров'я за даними вітчизняної та зарубіжної літератур // Досвід виконання міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002–2011 роки. - К., 2006. - С.- 67-68.
3. Стандарти практичної діяльності в шкільній медицині. // Медична сестра. – 2007. – № 1. – с. 36–37.
4. A.Oblacińska, W.Ostęga (red): Standarty i metodyka pracy pielęgniarzki s higienistki szkolnej, ImsDZ, Warszawa 2003, s.89.
5. B.Woynarowska: Zdrowie i szkoła PZWL Warszawa 2000, s. 18-35
6. B.Woynarowska, A.Małkowska, M.Pułtorak, W.Sokołowska: Współpraca pracowników szkół z pielęgniarzka/higienistą szkolnym, IMiDz, Warszawa 2003, s.20.
7. Beata Brosowska, Elżbieta Mielczarek-Pankiewicz: Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej, tom II, wyd. Lublin 2008, s.175.

ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СУЧАСНИЙ ПРІОРИТЕТ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

С. В. Гордійчук

Житомирський інститут медсестринства, Україна

Прийняття Закону України «Про вищу освіту» і ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом створюють для вищої освіти України нове правове поле, сприяють зростанню конкуренції на ринку освітніх послуг і посилюють вплив споживачів освітніх послуг на формування змісту освіти і визначення тривалості навчальних програм підготовки медичних спеціалістів, а також надають ринку праці і студентам право контролю якості вищої освіти. У зв'язку з цим, якість освітньої діяльності ВНЗ стає сучасним пріоритетним питанням для медичної освіти держави [1].

Відповідно до розділ V, ст. 16, п. 1 Закону України «Про вищу освіту», система забезпечення якості вищої освіти передбачає:

1) систему забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);

2) систему зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти (діяльність Національного

агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти) [2].

Для забезпечення внутрішньої системи якості освітньої діяльності при підготовці спеціалістів з медичною освітою у КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» був створений центр експертизи та моніторингу якості, до складу якого увійшли представники навчально-методичної, наукової, практичної та виховної структур. Основними завданнями діяльності центру є:

- розробка нормативно-методичного забезпечення системи контролю якості освіти;
- експертиза та моніторинг визначення показників та чинників забезпечення якості освіти;
- розробка експертних схем аналізу навчальних планів, освітніх програм і характеристик на предмет їх відповідності державним стандартам;
- організація і проведення анкетування студентів і викладачів з питань якості освіти;
- розробка та апробування системи комплексного рейтингування викладачів інституту; розробка методик самодіагностики успішності студентів (за результатами тестування, атестації, виконання індивідуального плану, занять з тієї чи іншої дисципліни, самостійної роботи) тощо[3].

1. У рамках діяльності Центру було введено елементи внутрішньої системи контролю якості освіти :

2. Моніторинг якості формування контингенту студентів. З метою виявлення кінцевого рівня знань студентів з дисциплін шкільного курсу на початку нового навчального року проводяться контрольні зрізи знань для студентів 1-го курсу з української мови та профільної дисципліни (біологія). Отримані показники переводяться у національну систему оцінювання порівнюються з атестатом та сертифікатами ЗНО або свідоцтвом про неповну вищу освіту. Така система дає можливість здійснювати моніторинг за щорічним формуванням контингенту студентів та визначити «якість знань на вході».

3. Моніторинг якості формування загальних компетентностей. Даний елемент моніторингу досягається шляхом проведення ректорських контрольних робіт після кожного навчального семестру з дисциплін, що завершили цикл навчання та дає можливість визначити кінцевий рівень знань студентів. Тестові завдання та відповіді до ректорських контрольних робіт (РКР) підготовлені педагогічними працівниками, які викладали відповідні дисципліни. Проведення та перевірка РКР здійснювалась незалежними експертами. Контрольні роботи проводились для студентів II та III курсів. Кількість тестових завдань та час проведення РКР для всіх студентів однакові. РКР проводились з дисциплін природничо-математичного та суспільно-гуманітарного циклів, а для відділень, на яких не проводиться інтегрований іспит “КРОК” – з циклу професійно-орієнтованих дисциплін. Така система дає можливість визначити «якість процесу».

4. Моніторинг знань та формування компетентностей через вивчення фундаментальних і професійних дисциплін (тест загальної навчальної компетентності). Даний елемент моніторингу досягається шляхом системної підготовки до проведення ліцензованого іспиту «Крок М» та «Крок Б». У навчальному закладі проводиться тестування студентів усіх відділень протягом навчального року з подальшим аналізом результатів. Така перевірка дозволяє моделювати умови проведення тестування, що, у свою чергу, надає змогу випускникам адаптуватися до регламенту та вимог проведення ЛП, проводити заміри початкових та кінцевих результатів підготовки, а також провести рейтинг якості підготовки студентів серед викладачів. З цією метою, згідно з графіком, двічі на семестр проводиться тестування студентів із використанням створених в інституті буклетів на базі тестових завдань центру тестування МОЗ України. За результатами проведених тестувань навчальною частиною визначається «група ризику», яка не набирає достатню кількість вірних відповідей. Для таких студентів організується окрема перевірка знань і здійснюється додаткове тестування. Дані про таких студентів передаються на профільні циклові комісії для організації подальшої індивідуальної консультативної роботи з ними та підвищення рівня вимог під час проведення поточних занять з метою активізації роботи з даним контингентом студентів. Також навчальною частиною скоординовуються графіки консультацій для студентів-випускників усіх спеціальностей, які за результатами складання підсумкового модульно-тестового контролю з профільних дисциплін не набирають відповідну кількість необхідних балів. Для таких студентів індивідуальна робота проводиться окремо. Така система моніторингу якості освітнього процесу дає можливість визначити «якість знань на виході».

Ще однією складовою забезпечення якості є інформатизація освітньої діяльності. КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» для автоматизації управління навчальним процесом з 2005 року використовує пакет програм «Деканат» [4]. Дана інформаційна система дозволяє створити та підтримувати базу даних, в якій реєструється та формується наступна інформація:

- структура навчального процесу вищого навчального закладу (кафедри, напрями, спеціальності, навчальні плани, академічні групи, підгрупи, лекційні потоки);
- дані про навчальне навантаження кафедр з можливістю створення звітності;
- результати розрахунків для визначення кількості посад педагогічних та науково-педагогічних працівників;
- відомості про викладачів навчального закладу, їх запланованого навантаження, розклад занять;
- відомості про студентів навчального закладу та їх життєвого процесу у навчальному закладі (оцінки, відвідування занять, рух студентів);

- аудиторний фонд вищого навчального закладу, його використання, розклад занять;
- електронний журнал обліку навчальних занять;
- автоматизація процесу тестування студентів та здійснює їх підготовки до підсумкового модульного контролю та проведення ліцензованого інтегрованого іспиту «Крок М» та ін.

Розділом VII, ст. 40 Закону України «Про вищу освіту» передбачено участь студентів у забезпеченні якості освіти через участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідній роботі; внесенні пропозицій щодо змісту навчальних планів і програм; участь у прийнятті рішення про відрахування, переведення студентів, внесення пропозицій щодо розвитку матеріальної бази вищого навчального закладу тощо. За погодженням з органом студентського самоврядування приймаються рішення про призначення заступника декана факультету, заступника керівника ВНЗ; поселення та виселення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі у гуртожиток та інше. У КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» розроблено Положення про участь студентів у забезпеченні якості освітньої діяльності, згідно якого, навчальний заклад вважає студентів повноправними, компетентними та конструктивними партнерами в управлінні та забезпеченні якості вищої освіти, які можуть і повинні брати участь та впливати на організацію та результати освітньої діяльності. У процесі навчання студент постає, по-перше, як споживач освітніх послуг та послуг сервісних служб Інституту; по-друге, як активний член інститутської спільноти, який разом з викладачами бере участь у навчально-виховній роботі; по-третє, як уособлення результату діяльності ВНЗ [4].

Важливе значення для управління якістю в інституті мають різні форми зворотного зв'язку. У навчальному закладі проводять такі опитування студентів:

1) Оцінка студентами рівня викладання: наприкінці кожного семестру проводять опитування студентів щодо рівня викладання предметів. Мета анкети – отримати зворотний зв'язок, краще зорієнтуватися у потребах, можливостях студентів та врахувати їх пропозиції для підвищення якості викладів та управління навчальним процесом у цілому. Згідно даних останнього опитування, яке відбулось наприкінці I семестру 2015-2016 навчального року, 20% студентів випускних курсів вважають, що для покращення якості підготовки необхідно збільшити кількість годин практичної підготовки; 43% - підвищити рівень інформатизації освітнього процесу; 28% - урізноманітнити форми проведення навчальних занять; 7% - покращити матеріально-технічне забезпечення навчального закладу; 2% - більше уваги приділяти фізичному розвитку та рівню навантаження студентів.

За результатами анкетування щодо задоволення навчальним процесом та студентським життям було визначено, що студенти навчального закладу хотіли б збільшити кількість та покращити рівень проведення різних видів

практики, студентських наукових конференцій та круглих столів, а також більше брати участь у міжнародних освітніх програмах.

2) Оцінка студентами рівня сервісів: наприкінці кожного навчального року проводять опитування студентів щодо їх задоволеності роботою сервісних відділів (кафедри (відділення), навчально-методичний відділ, відділ кадрів, бібліотека, відділ технічних засобів, науковий відділ, психолог інституту, соціальний педагог, їдальня, гуртожиток тощо). Таким чином, студентами було відмічено високий рівень роботи психологічної служби (4,8 балів), навчально-методичного відділу (4,5 балів), наукового відділу (4,0 бала); середній рівень - відділу технічних засобів навчання (3,6 балів), відділу кадрів (3,4 бала). На думку респондентів, необхідно покращити роботу сервісних відділів (бібліотека, їдальня, гуртожиток).

3) Оцінка студентами вступної кампанії та системи адаптації до студентського життя: протягом вересня проводять опитування студентів першого року навчання з метою отримання зворотного зв'язку з питань діяльності приймальної комісії: оцінюють чіткість і зрозумілість правил прийому; своєчасність і прозорість оголошення результатів прийому; організацію прийому документів, підписання договорів; організацію поселення в гуртожитки; систему заходів ознайомлення з діяльністю сервісних відділів; аналізують мотиваційні чинники вибору навчального закладу та спеціальності з метою покращення стратегії вступної кампанії.

Результати анкетування студентів щодо причин вступу до КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» свідчать про те, що 58 % колишніх абітурієнтів обрали навчання в інституті за рахунок його статусу та можливості здобути ступеневу медсестринську освіту; 23% - у зв'язку з тим, що в інституті є спеціальність, за якою вони хотіли б навчатись; 8% - за порадою родичів та друзів; 5% - за рахунок належності до групи пільговиків; у 4% була просто наявна кількість балів за сертифікатами для вступу до інституту; 2 % - не вдалось вступити в той вищий навчальний заклад, куди прагнув [5].

Відповіді респондентів щодо адаптації студентів першого курсу свідчать про те, що основними труднощами, з якими вони зіткнулись є: процес внутрішньої інтеграції групи, адаптація до вимог викладачів, велике навантаження (аудиторна та самостійна робота), опанування нової системи навчання, необхідність відпрацювання пропущених занять, адаптація до нових умов життя та інше.

Висновки: Отже, вищі медичні навчальні заклади України шляхом реалізації Закону України «Про вищу освіту» повинні створити умови, які уможливають регулярний вплив на якість освіти через формування нових підходів до внутрішньої системи забезпечення якості, інформатизації освітнього процесу та забезпечення постійного й активного представництва студентів на всіх рівнях діяльності вищого навчального закладу.

Література

- 1) Шатило В.Й. Гордійчук С.В. Забезпечення якості освітньої діяльності як шлях реалізації Закону України «Про вищу освіту» // Медична освіта. Науково-практичний журнал. № 2, 2015р. – С. 94-98.

- 2) Закон України «Про вищу освіту» // Закон від 01.07.2014р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/1556-18](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/1556-18).
- 3) Про введення в дію Положення про забезпечення внутрішньої системи якості освітньої діяльності у КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства»: Наказ ректора КВНЗ «Житомирського інституту медсестринства» від 17.09.2015 № 12.
- 4) Програмне забезпечення для вищих навчальних закладів України «Політек-СОФТ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politek-soft.kiev.ua>. – Назва з екрану.
- 5) С.В. Гордійчук Впровадження внутрішньої системи забезпечення якості за участю студентів / Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти» – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – Т. 2. – С.18-19.

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА НЕКАНЦЕРОГЕННЫХ РИСКОВ ПРИ УПОТРЕБЛЕНИИ ДООЧИЩЕННОЙ ПИТЬЕВОЙ ВОДЫ ОТ РАЗНЫХ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ

Л. В. Григоренко

ГУ "Днепропетровская медицинская академия", Украина

Цель: усовершенствовать существующие способы оценки качества доочищенной питьевой воды от различных фирм – производителей.

Материалы и методы. Расчёт неканцерогенных рисков проводили по показателям цветности, мутности и pH по следующим формулам (1) – (4).

$Prob = -3,33 + 0,067 \times Цв$, где (1)

Цв – цветность воды (в градусах);

$Prob = -3 + 0,25 \times Мт$, где (2)

Мт – мутность воды.

Неканцерогенный риск по водородному показателю определяется при $pH < 7$ по уравнению (3), а при $pH > 7$ по уравнению (4):

$Prob = 4 - pH$ (3); $Prob = -11 + pH$ (4)

Оценку суммарного риска органолептических эффектов следует осуществлять путем выбора максимального значения из всех трёх показателей (цветности, мутности, pH). Если значение $Prob < 1,0$, то вероятность развития у человека вредных эффектов при ежедневном поступлении химических соединений с доочищенной питьевой воды незначительна и такое воздействие характеризуется как "приемлемый уровень риска".

Если значение $Prob > 1,0$, то вероятность развития у человека вредных эффектов увеличивается пропорционально росту величины риска и такое воздействие характеризуется как "неприемлемый уровень риска" [1].

Результаты. Анализ мониторингового исследования качества доочищенной питьевой воды проводили на территории одной из крупнейших в Днепропетровской области – Криворожской зоны урбанизации, где доочищенная питьевая вода производится двумя специализированными предприятиями по доочистке воды: производитель 1 и производитель 2. В доочищенной питьевой воде от производителя 1 определено значение цветности ($36,11 \pm 3,88$) градусов, мутности ($0,87 \pm 0,11$) мг/дм³ и pH